

**ИНФОРМИРАНИ И
ОПИТНИ ЗА УСТОЙЧИВО
ЗЕМЕДЕЛИЕ**

„Информирани и опитни за устойчиво земеделие” -

Повишаване на капацитета на социалните партньори в сектор земеделие за информирани и консултиране за активно участие в професионалния живот за устойчиво земеделие. VS/2012/003/0305

ФЕДЕРАЦИЯ НА НЕЗАВИСИМИТЕ СИНДИКАТИ ОТ ЗЕМЕДЕЛИЕТО

София 1606, ул. „Владайска” № 29, тел.: 02 952 15 40; 02 952 11 33
факс: 02 952 25 03, e-mail: fnszbg@gmail.com, website: www.fnsz.org

Протокол

**от Националния семинар в България, проведен в периода 1-3 ноември 2012г. в
София, България**

**„Повишаване капацитета на социалните партньори в сектор земеделие в
България за информирани и консултиране за активно участие в трудовия
живот”**

Място: Central Park Hotel, София, България

Дата: 1-3 ноември 2012г.

Участници:

Представители на синдикатите, работниците и служителите:

1. Светла Василева, председател на ФНСЗ
2. Валентина Васильонова, заместник-председател на ФНСЗ
3. Вася Шаповалова, Напоителни системи ЕАД, синдикален председател на основната организация на ниво предприятие, Клон „Долен Дунав” Русе
4. Емилия Димова, Напоителни системи ЕАД, синдикален председател на основната организация на ниво предприятие, клон „Тополница” Пазарджик
5. Даниела Тодорова, Напоителни системи, синдикален активист на основната организация на ниво предприятие, Централно управление, София
6. Галя Богданова - Напоителни системи, синдикален активист на основната организация на ниво предприятие, Централно управление, София
7. Лилия Минчева - Напоителни системи, синдикален председател на основната организация на ниво предприятие, Клон София
8. Елена Колева - ССА, синдикален председател на основната организация на ниво предприятие, Добруджански земеделски институт, Ген. Тошево
9. Деян Георгиев - ССА, синдикален председател на синдикалната организация в Институт по животновъдството, гр. Троян
10. Кристина Корнова – ССА, синдикален председател на синдикалната организация в Институт по овощарство, гр. Пловдив
11. Светла Манева – ССА, синдикален активист на синдикалната организация в Институт по почвознание „Пушкарров”, София
12. Наталия Андреева - ССА, съпредседател на синдикалната организация в Институт по почвознание „Пушкарров”, София

Представители на работодатели /представители на ръководството на предприятието:

1. Петър Лазов - Асоциацията на зърнопроизводителите, АЗПБ/ БААП
2. Ивиана Митова – мениджър в Агроелит ООД, АЗПБ
3. Кирил Тошев - фермер,зърнопроизводител, Шумен
4. Симеон Калчев – земеделска кооперация „Изгрев”, РСЗКБ, Велико Търново
5. Даниела Георгиева – земеделска кооперация в с. Липница, РСЗКБ, Велико Търново
6. Величко Величков - РСЗКБ, Велико Търново
7. Димитър Методиев - управител на Напоителни системи – клон София
8. Михаил Милчев - управител на Напоителни системи – клон Русе
9. Заря Ранкова - зам. директор на Института по овощарство, Пловдив
10. Иван Киряков - директор на Добруджански земеделски институт, Ген. Тошево
11. Стефанка Драганова – земеделско предприятие КИТ-ООД, Шумен

Външни експерти:

1. Томас Хентшел, ИГ БАУ
2. Мартин Майнерлинг , ИГ БАУ
3. Стойна Сербезова - ФНСЗ, юрист
4. Татяна Михайлова - КНСБ, изследовател в Институт за синдикални и социални изследвания, ИССИ
5. Чавдар Ангелов - КНСБ, Национална мрежа „Колективно трудово договаряне и права”
6. Веселин Илков - Началник отдел "Европейска координация", Министерство на труда и социалната политика и секретар на Консултативния съвет по Корпоративна социална отговорност към Министъра

Работни езици: български - основен език, немски

Подготовка на семинара:

Датата и структурата на националния семинар бяха договорени по време на първата работна среща на Управляващия комитет по проекта, проведена на 10 септември 2012 г. в София, по време на която бяха очертани основните аспекти като:

- дата за организиране и провеждане на семинара;
- брой на участниците всеминара –представляващи сектор Селско стопанство - представители на работниците и служителите и от страна на работодателите;
- основните теми в програмата на семинара;
- технически и финансови параметри.

Още след първата работна среща на Управляващия комитет по проекта стратира формирането на консултативна фокус- група на социалните партньори в селското стопанство, състояща се от представители на работниците и служителите от клоновете на Напоителни системи ЕАД, Селскостопанска академия и представители ръководството/мениджмънта в тези системи, както и представители на земеделски кооперации, малки / средни фермери и представители на АЗПБ.Така сформирания фокус-група работи активно по време на проведения национален семинар. В хода на семинара на фокус -групата ще бъде предоставена актуална информация за правната рамка и концепцията по трите избрани теми: Процеса и процедурите по Информирание и консултиране, Корпоративната социална отговорност и Управление на промените. Участниците ще бъдат обучени по интерактивен начин, с цел да повишат информираността и знанията си по темите, както и да подобрят практическите си умения за съвместно решаване на проблемите на ниво предприятие в сектора, както и да работят за ефективен социален диалог. Бе планирано, в активен диалог по време на семинара да се генерират информация и идеи, които да подпомогнат

разработването на Националните препоръки/Наръчник. Основната информация за целите на проекта и на семинара бе огласена сред участниците предварително. Двата вида въпросници за изследване на ситуацията по ИиК в земеделието (за работниците, служителите и за работодателите) бяха изпратени на участниците предварително и раздадени на място. Всички участници получиха раздавателни, информационни, подкрепящи и работни материали - презентации по темите, двуезична листовка (на български и английски език) на проекта, както и други материали за целите на семинара. Специална маса беше подредена с допълнителни информационни материали на партньорите - списание Agrozona, листовки и др.

Целите на семинара

- Участниците да разберат идеята и логиката на проекта и неговите цели, дейности и очаквани резултати;
- да се информират /разберат значението на Европейската Директива 14/2002/ЕС, относно информиране и консултиране на работниците и служителите в предприятията - как е приложена в българското законодателство, нейните ефекти и ефективност;
- да формират критичен и проактивен поглед към възможностите за участие на работниците и служителите в управлението на предприятието и да разширят уменията си за съвместно решаване на проблемите в сектора и да водят успешен социален диалог.
- Да получат информация за процеса на информиране и консултиране на работниците и служителите в Германия на ниво предприятие;
- Да генерират информация и идеи за подобряване на процеса по информиране и консултиране в сектора, които да се включат в Националните препоръки.

Програмата

Подробна програма е прикачена към този доклад и е разпространена между участниците предварително и на място.

Методите

В работата на семинара бяха използвани разнообразни методи, включващи презентации, практически примери, работа в малки групи и дискусии в пленум. Тези методи бяха обсъдени и подкрепени от партньорството по време на срещата за планиране и са използвани ефективно, за да отговорят на целите на семинара. Срещата започна с приветстваща реч на г-жа Светла Василева, Председател на водещата организация ФНСЗ и Ръководител на проекта. Тя поздрави всички участници за интереса, проявен към националния семинар и подчерта факта, че доколкото секторът е уязвим по отношение на достъпа до информация, е важно да повишаваме заедно – и работещи и служители, и работодатели - капацитета си за правото ни на информиране и консултиране в Земеделieto. Светла Василева приветства представителите на партньорските организации – Асоциацията на земеделските производители в България, АЗПБ и на Регионалния съюз на земеделските кооперациите от Велико Търново, управителите от клоновете на дружеството „Напоителни системи” и директорите на институтите от Селскостопанска академия, все структури, където вече има представители на работниците и служителите. Василева подчерта факта, че ФНСЗ е наясно с важността на процесите по информиране и консултиране като един допълнителен инструментариум за ефективен социален диалог и затова федерацията започна процеса на разпространяване на идеята и информация сред своите структури и ръководни органи още през 2008 г. Това силно начало трябва да продължи още по-активно, за да се възползват максимално работещите и служителите в земеделието, но най-вече да се изгради общо разбиране

между двете страни за разрешаване на конфликти и социалното напрежение в случай на преструктуриране, което е твърде често срещано явление в нашия сектор.

Координаторът на проекта, г-жа Валентина Васильонова представи рамката на проекта – цели, логика, очаквани резултати и очерта работата на семинара през следващите два дни - цели, задачи и методологията на работа.

Г-жа Стойна Сербезова, юрист и правен експерт на Федерацията, представи на участниците правната рамка в България, която се съсредоточава върху прилагането на Директива 14/2002/ЕС в Кодекса на труда, като обърна вниманието им в кои членове от Кодекса на труда се засягат въпросите по правото на информиране и консултиране, какви са силните страни за работниците и служителите и какви са все още несъвършенствата в текстовете на Закона. *(Нейните коментари ще бъдат основа на Националните насоки /препоръки).*

Водещият експерт на Конфедерацията на независимите синдикати в България, КНСБ в материята и механиката на информирането и консултирането механизъм ИиК , направи специална презентация с практически коментари на системата по информиране и консултиране в България и акцентира върху двата различни типа активисти - тези, които се занимават със синдикални въпроси и от другата страна са занимаващи се с въпросите по информиране и консултиране. Тя също подчерта основните стъпки в процеса на самоорганизиране на представителите на работниците и служителите в контекста на информиране и консултиране и последващото им проявление като представители на работещите. Двете процедури – тази по информиране и по консултиране - бяха внимателно проучени от участниците, разграничавайки ясно отговорностите и задълженията на работодателя и на представителите на работниците. Специално внимание беше обърнато на споразумението между работодателя и представителите на работниците, като краен резултат и работен инструмент за по-добра комуникация, диалог и взаимно разбиране на страните в предприятието.

Участниците имаха възможност да дискутират представената тема с експерта, г-жа Сербезова. Представителите от Добруджанският институт говориха за техния опит в процеса на информиране и консултиране. Директорът на института, г-н Киряков сподели, че информацията, която току-що е научил, е много полезна в неговата работа. В Института комуникацията между представителите на служителите и работниците и директора се развива от години насам - профсъюзния лидер е постоянен участник в Съвета на директорите, като по този начин се гарантира достъп на работещите до информация. Синдикалният лидер г-жа Колева допълни, че след 2008 ФНСЗ организира обучения по чл. 7а от Кодекса на труда и по този начин в голяма част от предприятията бяха създадени структури по въпросите по ИиК. Тя даде пример за структурните промени в ССА, предприети през 2010 г., които трябваше да засегнат голям брой работници и служители, но по инициатива на ФНСЗ бе разработено и прието споразумение със социална програма, която да облекчи последиците за засегнатите работещи и която се прилага.

Томас Хентшел, представител на IG BAU, поздрави участниците, като изрази задоволството си да обсъждаме съвместно с български колеги проблематиката по Информирание и консултиране днес, в условията на тежката криза, която Европа

преживява. Той направи кратка ретроспекция на процеса в Германия, който там е започнал още преди Втората световна война. Той заяви, че ако тази формана представителство на работещите се бе запазила по времето на нацизма, много трудности след войната е можело да бъдат преодолявани далеч по-лесно. Той говори и за двете основни форми на участие на работниците и на социалното партньорство в Германия - работническите съвети и синдикатите. Завърши, като подчерта че работниците и служителите могат да защитят своите интереси, само ако съществуват добри работнически съвети и силни профсъюзи.

Мартин Майнерлинг, председател на работническия съвет в Карцфен, ИГ БАУ, говори в детайли за процеса на работата на Съвета в неговото предприятие. Той заключи, че дори и най-добрият закон е безполезен, ако не се прилага в предприятието. За това е необходимо сътрудничество, основано на взаимното доверие между социалните партньори.

Вторият ден от семинара започна с обобщение на работата на предишния ден от г-жа Татяна Михайлова. Тя прокара елегантен мост към темата за корпоративната социална отговорност, като обобщи ползването и прилагането на системата за информиране и консултиране за насърчаване и представяне на добрите социални практики и социална отговорност в предприятията. Тя даде пример за разработване на евентуално бъдещо споразумение между социалните партньори, което да отразява спецификата на сектора и покрива нуждите на работещите по браншове.

Г-жа Василева посочи, че една от целите на българската фокус група е да се постигне точно такова споразумение в сектора по отношение на социалните стандарти и за насърчаване на информирането и консултирането.

След това бе въведена темата "Корпоративна социална отговорност". Г-н Петър Лазов, АЗПБ направи въведение към концепцията за КСО, като даде определението на Европейската комисия по отношение на КСО като "...отговорността на предприятията за въздействието му върху обществото и очертава това, което предприятието трябва да направи, за да отговори на обществените очаквания". Той обърна вниманието на участниците върху Етичния код, който включва принципите на пълно признаване на човешките права и етичното приемане и спазване на недискриминацията, баланса между трудовия и личния живот, инвестирането в човешките ресурси под формата на обучения, квалификация и изследвания и пр., така че да допринесе за зачитане на обществото, околната среда и на потребителите. Г-н Лазов направи специална препратка към това, колко сектор Земеделие е социално отговорен в своята роля и цел да създава безопасна и в достатъчно количество храна за гражданите, като в същото време отчита опазването на околната среда, и социалните въпроси на регионите в цяла Европа. Тази отговорност е близка и на българските земеделски предприятия и фермери и такива форуми създават пространства за обмени разпространяване на информация и поощряване на добрите практики сред широката общественост. Той говори за благотворителността, която се проявява в много фирми - членове на АЗПБ и подчерта, че това е кауза и на самата работодателска организация. Голям брой земеделски производители подкрепят най-малката единица на регионите - селските общности - чрез предоставяне на стипендия за студенти и наемането на младежи от местните професионални училища, финансова подкрепа за спортни или други клубове по интереси, библиотеки и т.н. Той също така разказа за участието на

АЗПБ в националната кампания "Да почистим България за един ден", която е вдъхновяващ пример за силата на социално мислене и поведение на гражданите.

Г-н Веселин Илков, директор на дирекция в Министерството на труда и социалните въпроси, започна своето експозе с признанието, че да работи за насърчаване на корпоративната социална отговорност у нас е негова лична кауза. Той говори за Националната стратегия по КСО, приета през 2009 г., която е тясна връзка с европейските основни документи (Зелена книга за корпоративна социална отговорност, Насоките на ЕК, Нова стратегия за КСО, 2011), и подчерта необходимостта от национална стратегия, защото у нас все още липсва организираната комуникация и канализираните отношения между институциите по отношение на този въпрос. Той подчерта, че доколкото КСО е доброволна инициатива на бизнеса, има силна нужда от повишаване на осведомеността и популярността сред гражданите и обществото на въпроса с КСО, а също и изграждане на капацитет за провеждане на КСО и насърчаване на добрите практики по отношение на социалните и екологични проблеми. В България има действащ Консултативен съвет по въпросите на КСО, който работи към Министъра на труда и социалната политика.

По време на дискусиата след двамат говоривши, г-жа Василева сподели гледната точка на синдикатите, като обърна внимание на факта, че поради липсата на координация между институциите, предприятията в сектора на селското стопанство, са изключени от много държавни мерки, създадени за подкрепа на социалните аспекти на ниво предприятие, като продължаващо образование и обучение, транспорт и т.н. Тя подчерта, че синдикатите работят постоянно в своята главната роля – водене на колективното договаряне и социалния диалог, сключване на колективните трудови договори, като по този начин успяват да постигнат повече социални придобивки и предимства за работниците и служителите.

Г-жа Ивиана Митова, мениджър човешки ресурси в селскостопанската фирма Агроелит ООД, представи своята фирма в светлината на корпоративната социална отговорност и посочи как работят за изграждането на капацитета на своите работници и служителите и благотворителността, с която са ангажирани в подкрепа на клубовете на пенсионерите и младите хора в местната общност на територията на Търговишкия регион. По този начин те задържат хората в родните им места и успяват да предотвратят тенденцията на миграция от селата към градовете, което е от решаващо значение за района на Търговище от 20 години насам.

Г-н Кирил Тошев, фермер и производител от района на Шумен, говори за проблемите, пред които са изправени малките и средните производители, посветени на селското стопанство в българските региони - качеството на работната сила, мотивация за оставане в региона и развитие на работната сила и др. Въпреки проблемите, той подчерта добрите практики на неговото предприятие с 30 работници, заети в животновъдството и механизацията. Стопанството разполага със собствена пекарна, столова и магазин, където служителите се ползват с предимство; работното облекло също се предоставя от работодателя, нощната смяна и работата извън работно време се заплащат според нормативната уредба; по време на официалните национални и религиозни празници за двете основни религиозни общности – християни и мюсюлмани – работниците се стимулират с различни морални и материални награди, което създава чувство за общност и солидарност и заздравява местната общност. Не

на последно място това подпомага и повишаването на продуктивността на работещите и съответно на предприятието.

Г-жа Даниела Георгиева, финансов мениджър на земеделската кооперация в с. Долна Липница, област Велико Търново също взе думата, за да сподели тревогите и „малките” постижения на тези кооперации. Тя посочи, че като кооперация те показват своята социална отговорност всеки ден не само за 45-те работници в кооператива, но също така и за местната общност. Тя изрази тревога по проблемите на малките селища в региона, където обезлюдяването е трайна тенденция, поради липсата на социална и пътна инфраструктура, детска градина, училище, здравеопазване и др. Кооперацията прави много усилия, за да се ограничи тази тенденция чрез създаване на работни места за местните хора, подкрепя финансово училищния автобус, културния център в селото и различните празници на общността. Тези малки стъпки са отчаян опит да компенсират общия упадък на държавата в селските райони.

Немският опит бе включен в дискусиата от г-н Майнерлинг, който представи филм за социалното мислене на неговата фирма и акцентира върху основните постижения като: насърчаване на грижата за здравето на работниците и служителите, покриване на таксата за детската градина на работещите родители, социалните каси - феноменът на германската система за социално осигуряване, сключване на договори с професионални училища за стажуване и заетост на студентите, бонуси за лоялни заети лица, транспортни разходи и т.н. - всичко това, постигнато благодарение на воденето на социален диалог със синдикатите и работническите съвети.

Обобщението на дискусиата в този панел бе наоравено от Светла Василева, която подчерта, че корпоративната социална отговорност в земеделието е от голям интерес за социалните партньори, така че дискусиата трябва да продължи и в бъдеще, а добрите примери представяни и популяризирани, за да се умножават. За това темата ще бъде една от фокусните точки по време на финалната международна конференция, организирана в рамките на този проект през юли в София.

Финалният панел на семинара бе посветен на Управлението на промяната. Въведение в темата бе направено от г-н Чавдар Ангелов и участниците бяха провокирани да работят стъпка по стъпка, с цел изучаването на собствената си нагласа и индивидуалната си гъвкавост за промяна и управление на промяната, като работиха индивидуално и в групи за решаване на различни казуси. Индивидуалната и груповата работа бе последвана от обсъждане в пленарна зала и допълнения и обобщения от преподавателя. Със своето активно участие в интерактивните упражнения, в индивидуалната и груповата работа всички участници проявиха одобрение и интерес към темата, защото казусите бяха избрани от техния професионален опит. Много въпроси бяха поставени към докладчиците, а оживената дискусиата беше от важна и полезна за целите на семинара и очакванията на участниците.

Семинарът завърши с възможността всички участници да дадат своята оценка (т. Нар. обратна връзка) за удовлетвореността си от семинара. Всички те, изразиха своята положителна оценка за значението на такива срещи, които стават своеобразна платформа, в която да се съберат заедно, за да получат нови знания, да разсъждават, да споделят мнения и да се обединят около обща стратегия за решаване на проблемите в областта на земеделието. Участниците споделиха, че "... семинарите на

ФНСЗ, както винаги са перфектно организирани, интересни като теми и с атрактивни хора и атрактивен начин на обучение."

Заклученията

Имайки предвид о аспектите, представени в настоящия доклад, както и оценката, направена от участниците и експертите, можем да заключим, че националният семинар в България бе една добра възможност да се съберат представители на работниците, служителите и управлението/мениджмънта на предприятието, за да получат знания, да дискутират, анализират и оценяват процеса на информиране и консултиране в сектор Земеделие, както и теми, тясно свързани с този процес, каквито са Управление на промяната, Корпоративна социална отговорност, където се изисква активното включване и участие на работниците и работодателите, за да намерят слабостите в тази област и да обменят мнения и опит. Този семинар създава основа за определяне на общ набор от препоръки за подобряване на този процес, които ще бъдат включени в Националните насоки/Препоръки за подобряване на процесите на информиране и консултиране в сектор Земеделие, които ще бъдат направени в рамките на този проект.

18.11.2012г.